

<https://dx.doi.org/10.21784/ZC.2021.001>

Od Redakcji

*Cywilizacja zaczyna się, gdy człowiek w dążeniu
do swoich celów może wykorzystać więcej wiedzy, niż sam zdobył,
i gdy przekracza granice swojej ignorancji
korzystając z wiedzy, której sam nie posiada*
[Friedrich A. von Hayek]

Friedrich A. von Hayek definiując pojęcie cywilizacji zwrócił uwagę na konieczność wymiany myśli – konieczność wykształcenia w ludziach kompetencji korzystania z wiedzy Innych, ze świadomością własnej niewiedzy. Zadawanie pytań i szukanie odpowiedzi winno stać się początkiem każdego dialogu.

W ostatnich miesiącach zagadnieniem, które zdominowało myśli i rozmowy przedstawicieli niemal wszystkich nauk okazała się sytuacja związana z pandemią COVID-19. Intensywność z jaką wpłynęła ona na poczucie zagrożenia zdrowia mieszkańców całego globu oraz wszechstronność i wszechobecność pierwotnych i wtórnych konsekwencji działań podejmowanych na rzecz walki z nią zagwarantowały jej prymat w naszych refleksjach i analizach. Aktualne doświadczenia nie pozostawiają nas jednak obojętnymi wobec innych wyzwań społecznych, z którymi musimy się mierzyć niezależnie od pandemii. Sytuację tę odzwierciedla składany właśnie na Państwa ręce numer Zbliżeń Cywilizacyjnych. Jego autorzy zabierają głos w najistotniejszych dla bieżących wydarzeń sprawach, ukazując je, jak zwykle, z rozmaitych perspektyw zakorzenionych w różnych obszarach wiedzy, prowokując do stawiania rozmaitych pytań i poszukiwania odpowiedzi na nie.

Ten numer Zbliżeń Cywilizacyjnych otwiera artykuł Adama Wąsikowskiego zatytułowany *Prawa i wolności obywatelskie w warunkach epidemii Covid-19* poświęcony problemowi przestrzegania praw i wol-

ności obywatelskich w sytuacji zaistnienia szczególnego zagrożenia, w konsekwencji którego niezbędne okazuje się sięganie do równie szczególnych środków i wyjątkowych regulacji prawnych oraz rozwiązań organizacyjnych. Definiując prawa i wolności, których przestrzeganie w tak wyjątkowych okolicznościach staje się kwestią newralgiczną, autor odwołuje się do zapisów Konstytucji RP i w ich świetle analizuje regulacje prawne wprowadzone przez Rząd RP w czasie pandemii COVID-19. Przytacza przy tym szereg przykładów rozporządzeń regulujących ważne kwestie społeczne, których zgodność z aktami prawnymi wyższego rzędu oraz zasadami tworzenia prawa pozostaje dla niego dyskusyjna. W ten sposób zaprasza do rozważań nad znaczeniem, jakie przypisujemy poczuciu bezpieczeństwa i poczuciu wolności.

Doskonale korespondującym z problematyką powyższego tekstu jest artykuł Pauliny Berlińskiej-Wojtas zatytułowany *Bezpieczeństwo informacyjne RP w dobie COVID-19*, w którym autorka wskazuje, jak istotnym elementem w procesie waliki z pandemią okazuje się walka z infodemią. Celem oceny skuteczności realizacji działań zapobiegających dezinformacji w dobie pandemii COVID-19 na poziomie krajowym, ale także międzynarodowym, autorka analizuje dokumenty i konkluzje unijne oraz *Strategię Bezpieczeństwa Narodowego RP 2020*. Zawarte w nich założenia konfrontuje z zadaniami podjętymi we współpracy z organizacjami społecznymi w ramach projektów *EUvsDisinfo*, *Mythbusters* i *#Fakenews*, uwzględniając przy tym trendy i zainteresowania społeczne związane z pandemią i dezinformacją wokół COVID-19. W efekcie dowodzi o zmianie paradygmatu w myśleniu o sposobach prowadzenia walki i konfliktów pozamilitarnych, czego przykładem jest walka informacyjna prowadzona w cyberprzestrzeni.

Innym, ale wciąż bardzo aktualnym zagadnieniem z życia społecznego zajęła się Justyna Homenda poddając w swym artykule *Mały ZUS plus w kontekście dotychczasowych ulg w opłacaniu składek do na ubezpieczenie społeczne* skuteczności i zakresu zastosowania tego narzędzia polityki finansowej państwa. „Małym ZUS plus” został wprowadzony w 2020 roku. W artykule zostały omówione zasady obliczania podstawy

wymiaru składek oraz uzyskiwane na tej podstawie wysokości składek na ubezpieczenia społeczne, przy zastosowaniu niniejszej korzystając ze wspomnianych preferencji. Zawiera ono również analizę warunków, jakie należy preferencji. Prezentują wartości liczbowych przedstawiające rok 2020 oraz 2021 umożliwia czytelnikowi porównanie sytuacji przedsiębiorców na przestrzeni okresu od wprowadzenia preferencji do dnia dzisiejszego i jasno obrazuje podjęte przez autorkę zagadnienie.

W kontraście do trzech pierwszych, skoncentrowanych na aktualnościach tekstów pozostaje kolejny, zatytułowany *Oswald Balzer (1853-1933) – wybitny historyk prawa i archiwista* Samanty Turskiej. Autorka zapoznaje nas w nim z biografią lwowskiego uczonego ukazując jego losy i dorobek na tle wydarzeń i wyzwań historycznych. Przybliżyła nam przy tym Balzera zarówno jako sumiennego i dobrotliwego nauczyciela akademickiego, autora *Genealogii Piastów* oraz rozlicznych innych opracowań historycznych, jak i kierownika lwowskiego archiwum i prezesa Towarzystwa Narodowego, pomysłodawcę i twórcę podręcznej biblioteki archiwalnej. Ta jakże wielobarwna, ponadprzeciętnie utalentowana postać może nam imponować nie tylko swymi zdolnościami, lecz także niezwykle pracowitością i sumiennością, w obu wymiarach stanowiąc niezwykle źródło inspiracji.

Ten numer Zbliżeń Cywilizacyjnych zamyka recenzja pozycji *Książka w życiu seniorów na początku XXI wieku* Renaty Aleksandrowicz autorstwa Martyny Lewandowskiej. Stanowi ona zachętę do lektury opracowania poświęconego kulturze i komunikacji czytelniczej seniorów wielkomiejskich, ich wyborów lektur oraz zagadnień związanych z obcowaniem z książką w dobie technologii komputerowej. Jak słusznie zauważa autorka recenzji, rozpoznawanie dominujących stylów zachowań i preferencji, także czytelniczych, osób starszych w kontekście wyzwania, jakim jest proces starzenia się polskiego społeczeństwa zyskuje na wartości. Stąd też analiza zachowań i aktywności lekturowych, ich okoliczności, wskazujących na charakterystyczne oraz zindywidualizowane doświadczenia czytelnicze aktywnych seniorów stanowi godne uwagi zagadnienie.

Od redakcji

Serdecznie zapraszamy do lektury tego numeru Zbliżeń Cywilizacyjnych z nadzieją, że okaże się ona inspirującą do dalszego dialogu na łamach naszego czasopisma.

Redakcja